

рії психічного змісту або психічної адаптації (провідні характеристики темпераменту, тривожності, характерологічних рис, проявів астенії, депресії, агресивності та рівня суб'єктивного контролю). 2. Натомість як прогностичні критерії гігієнічної оцінки особливостей особистості слід відзначити особливості емоційної збудливості, вираження ситуативної і особистісної тривожності, астеничного і депресивного станів, фізичної, вербальної і непрямой агресії, іпохондричних, депресивних, психастеничних і психопатичних характерологічних рис, загальної інтернальності та рівня суб'єктивного контролю в галузі здоров'я і хвороби.

УДК 611.9:575.22

ТРАДИЦИОННЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ВАРИАЦИЯХ ЧЕЛОВЕКА И О ЕГО КОСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ТИПАХ

Дуденко В.Г., Масловский С.Ю., Куринной В.В.

Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков

Индивидуальная уникальность человека, его развитие, строение и функции - предопределяется генетической программой. В широком смысле, совокупность всех наследственных задатков организма называется генотипом. В узком смысле, генотип это единая (наследственная) система генетических элементов, например, аллелей одного гена или разных генов. Генотип уникален для каждого индивидуального сложного организма (за исключением истинных близнецов). Он определяет развитие, структуру и функции организма, то есть совокупность всех признаков данного организма - его фенотип. Вместе с тем, индивидуальная уникальность человека, межиндивидуальная вариация строения человека и его частей подвержена влиянию многих факторов среды обитания человека. Актуально существующая совокупность всех признаков и свойств особи, сформировавшихся в процессе взаимодействия её генетической структуры (генотипа) со средой существования особи составляет фенотип человека. В фенотипе не реализуются все без исключения генетические возможности, он является лишь вероятностным частным случаем реализации генотипа в конкретных условиях вероятностной среды. Поэтому даже между однойцевыми (истинными) близнецами, имеющими полностью идентичные генотипы, можно выявить заметные фенотипические различия. Однозначного соответствия между генотипом и фенотипом нет: изменения генотипа не всегда сопровождаются изменениями фенотипа, а изменения фенотипа не обязательно связаны с изменениями генотипа. Точнее говоря, между генотипом и фенотипом существуют вероятностные отношения. Таким образом структурно-функциональные межиндивидуальные вариации человека представляют собой фенотипический вероятностный полиморфизм человека на всех уровнях его иерархической организации. Наряду с полиморфизмом человека, его индивидуальной уникальностью, отношениями межиндивидуальных структурных различий существуют отношения межиндивидуального сходства. Сходные по одному признаку особи могут быть объединены в группы. Сходные по многим признакам (по конституции) особи могут быть объединены в типы (конституциональные типы). Группы и типы являются конструктами, созданными на основе различных принципов классификации. Среди конституциональных типов человека различают генотипическую конституцию и фенотипическую конституцию:

Генотипическая конституция - это исходный «наследственный паспорт», генотипическая, хромосомная характеристика человека, во многом определяющая будущее структуры и функции человека. Фенотипическая конституция - это представления об

определенных психофизических свойствах, ядром которых являются особенности телосложения. Соматотип - тип телосложения - определяемый на основании антропометрических измерений.

Антропологические исследования следует тщательно увязывать с особенностями индивидуальной изменчивости - анатомическими, гистологическими, психическими и тому подобное.

УДК 611.611.616-053.8

ВІКОВА МІНЛИВІСТЬ ЗАГАЛЬНОГО ОБ'ЄМУ НИРКОВИХ ЧАШЕЧОК ЛЮДИНИ ЗРІЛОГО ТА ПОХИЛОГО ВІКІВ

Євтушенко І.Я.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

У сучасній оперативній нефроурології все більше розповсюдження одержують малотравматичні й органозберігаючі засоби лікування ряду хірургічних захворювань нирок і сечових шляхів (нирковокам'яна хвороба, деякі форми туберкульозу нирок, кісти нирок, інкапсульовані пухлини та інші). Серед цих засобів велике значення мають: черешкові вилучення ниркових каменів, резекція нирок, нефротомія, нефректomia. У зв'язку з цим знов відновлюється інтерес до вивчення анатомії ниркових чашечок людини, їх морфометричної характеристики й морфофункціональної мінливості в зв'язку із віком відповідно запитам клінічної практики.

Метою дослідження було уявлення про морфометричну характеристику ниркових чашечок людини під впливом прижиттєвих чинників, що визначаються віком.

Методи. Матеріалом для дослідження є 175 нирок людини (88 нирок чоловіків і 87 нирок жінок), взяті від трупів людей зрілого та похилого віків, загиблих від нещасних випадків або померлих від захворювань, не пов'язаних з ураженням нирок. У роботі використані наступні основні методи анатомічного дослідження: виготовлення зліпків чашково-мискового комплексу нирки людини, внутрішньониркового контрастування та отримання зліпків ЧМК, отримання моделі склепіння ниркової чашечки, органо-метрія нирок, ЧМК та ниркових чашечок за 44 параметрами.

Результати досліджень. Встановлено, що питома вага об'єму верхньої ниркової чашечки вірогідно змінюється і корелюється з віком. Максимальна питома вага об'єму верхньої ниркової чашечки (40,2%) відзначається у віці до 30 років, а в старших вікових групах відбувається його поступове зменшення до 30,9%. У середніх абсолютних величинах об'єм верхньої ниркової чашечки зменшується в 1,9-2 рази (з 1890,0 до 972,3 мм³). Важливо відзначити, що питома вага об'єму деяких ниркових чашечок з віком вірогідно не змінюється (A₂, A₃, P₁, P₃), тоді як питома вага об'єму A₁ і P₂ - зменшується в 1,5 рази. Питома вага об'єму нижньої ниркової чашечки зменшується з 32,1% до 9,9%, тобто більш ніж в три рази.

Малі розміри нижньої ниркової чашечки, зокрема наявність вузької шийки, можуть у певній мірі пролити світло на невдачі при ударно-хвильовій літотрипсії

З віком відбувається вірогідне (t > 3) зменшення загального об'єму ниркових чашечок у середньому на 33,1% (з 4699 мм³ до 3144 мм³).

Морфометрія ниркових чашечок, проведена з використанням засобів варіаційної статистики (з контролем вірогідності результатів по t-критерію) дозволила встановити відмінності в загальному об'ємі ниркових чашечок людини і скласти морфограму.